

בלבבי משכן אבנה

שיעורי "בלבבי" מופיעים ב"קול הלשון" בארץ 073.295.1245 ■ USA 718.521.5231

דע את ביטחונך | בטחון יסודי | שו"ת

השואל: למדתי בפירושו של הגאון מווילנה לספר משלי שאין אדם שיכול להעיד על עצמו ולומר – זיכתי ללבי מכל שורש פורה ראש ולענה. כלומר, לעולם אדם לא יוכל לזכר את ליבו זיכור גמור מכל סיגי השאור והמחמצת. לפיכך, לעולם אדם צריך לחשוך את עצמו שמה שנראה לו כי הוא רצון הקב"ה אינו אלא הפך רצונו, והטעות נובעת מהעדר זיכור של רצונות זרים. ממילא דברי הרב אינם מעשיים?

הרב: ישנו עיקרון של שאלות מסוג זה שחוזר על עצמו, וגם התשובה עליהם יסודה הוא אחד.

לדבריו, אחר מתן תורה כולנו מחוייבים לשעבד את עצמנו אך ורק להנהגות ולהלכות על פי התורה ומצוותיה. הדרך הבסיסית ומהלך החיים העיקרי היא לימוד ההלכה וקיומה. כאשר אדם אינו יודע מה הדין, הוא לא יודע מה ההנהגה הנכונה בשאלה מסויימת, אזי 'שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך', 'עשה לך רב, והסתלק מן הספק'. אדם פונה לבתי הוראה, נועץ בתלמידי חכמים, במשגיחים, במחנכים, בבעלי המוסר והחסידות, ואם צריך מעלה את ספקותיו בפני גדולי הדור שבדורו. 'על פי התורה אשר יורוך ועל המשפט אשר יאמרו לך תעשה לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל'.

לכל כוח ומידה בה אנו עוסקים, קיימים שני קצוות: קצה עליון של תיקון גמור, וקצה תחתון של קלקול גמור. אך בתווך בין שני הקצוות קיימים עוד אין ספור מדרגות. גם אם היעד של התיקון הגמור כמעט ואינו מושג, אך עדיין יש צורך לשקוד ולעמול על התיקון, כל אחד עד היכן שידו מגעת. לעבוד ולעלות במדרגות הרבות עד להתקרבות למדרגת השלמות.

אולם פעמים רבות אדם מוצא עצמו במצב בו הוא צריך לנקוט פעולה מיידית, ואין לו גישה ליעוץ הלכתי והנהגתי בכלל. פעמים שהוא מתוודע לכך שבנושא בו הוא מסתפק ישנם כמה תשובות הלכתיות החלוקות וסותרות זו את זו. פעמים שהוא מקבל תשובה שעל פי דין יש היתר, אך גם צריך לשקול להחמיר כי כן ראוי, והוא לא יודע האם הוא במדרגה שהחומרא תועיל או תזיק לו בעבודת ה'. פעמים שאדם שואל ומקבל תשובה, אך לא ברור לו אם הבינו אותו כראוי. פעמים שהוא עצמו לא מצליח להבין את התשובה שענו לו. או שהמשיב שאירע בפניו כמה אפשרויות, והוא אינו יודע מי מביניהם נרצית יותר בפני הקב"ה. יתרה מזו, בעוד שבספקות הלכתיות ישנם יותר ברי סמכא שיכולים לענות, ולמרות הקשיים להעלות תשובות אליבא דהלכתא באמת, אך הגדרים והמקורות הרבה יותר ברורים בתחום זה יחסית לתחום שאלות בהלכות דעות והנהגות. בתחום ההנהגה הפתח לשגיאות וטעויות הרבה יותר רחב מאשר בתחום ההלכה. הגם שנראה כי ישנם יועצים רבים, אך מי יאמר לאדם שהם ברי סמכא. בתחום ההנהגה גדרי התורה הרבה פחות ברורים יחסית לגדרי הדין וההלכה, לאין ערוך. ישנם נקודות ספק עמוקות פנימיות בנפש הפרטית, שלא שייך לקבל עליהם עצה ממי שאינו עומד במקומו. פעמים שהוא עצמו לא יצליח לבטא נכון ומדויק את הספק, כי גם ממנו זה נעלם. גם בספיקות ברפואה ובעבודות נפש רבו היועצים שכל יניקתם היא ממקורות זרים ליהדות, והנועצים בהם עלולים ליפול לטעויות חמורות מאוד. על מצבים כעין אלו הגדרנו, שדרך הפעולה היא כדוגמת הנהגת האבות – טהר לבך מרצונות זרים, ממילא יקל עליך לדעת ולהבין מה ה' אלוך שואל מעמך ■ המשך בע"ה שבוע הבא מסדרת דע את ביטחונך – סוף שיעור ב'.

גם כאן בענייננו, האף אמנם שהגאון אומר שלא ניתן להגיע בשלימות ללב זך מכל שורש פורה ראש ולענה. אך ודאי שאפשר ונצרך מכל אדם ואדם לקלף את הרצונות הרעים הגסים השואפים לעבירות בפועל ממש. מעבר לכך להתקדם הלאה להכיר ולזהות עוד עומקים של חמדות, גזלות ותאוות ולשרשם. הלאה האדם מתקדם לעבוד מול הגלדים היותר דקים של המעשים והתנועות שמלוכלכים בנגיעות שאינם לשם שמים. וכן הלאה פנימה יותר לנקות לזכך ולטהר. זהו מהלך עבודה עצום של ביטול קומת כל רצונות הנפרדות. אט אט, ככל שתגבר הזכות, הטהרה והנקיון בנפש, כך תתברר, תתבהר ותתחדד האספקלריא דרכה האדם צופה, מביט ורואה את רצון הבורא.

השואל: עדיין קשה, שלהבתי בדברי הגאון שהאף אמנם שלפני מתן תורה היתה מציאות שהצדיקים יכלו לזכך את לבם ולקבל רוח הקודש. אך הדורות ירדו וכיום אין אפשרות כזו, כי כוחו של היצר הרע גבר בעולם. על פי דבריו דרך החיים היחידה שהיא נכונה ואמיתית זו ההליכה בדרך התורה, לדבוק בקיום מצוות עשה ולפרוש מלעבור על מצוות לא תעשה. ואם כן, לכאורה אל לו לאדם לנטות לעולם אחר לבו, כי בדרך זו ודאי יצרו הרע ינצחו?

הרב: ההבנה הנכונה בדברי הגר"א כך היא – אדם לא יכול ללכת בגדולות ובנפלאות כאברהם אבינו ולנתב את כל החיים כולם על פי מהלך של – 'אני אטהר לבי מרצונות, וממילא רצון הבורא יאיר בתוכי ואותו אעשה'. כי רק לאבות הקדושים היה מהלך של מעצמו למד תורה. הם לא היו זקוקים למתן תורה, ולא היה להם שולחן ערוך, אלא הם היו יודעים את כל התורה כולה מעצמם. ואכן הגר"א אומר

דברים | ט-י

חשק שלמה (השורשים, אות ע', שורש עט) וז"ל, ומענין עט הטבעי, נקראו מיני עופות שאין להם שביעה ומבקשים תמיד לאכול "עיט", וירד העיט על הפגרים (בראשית, טו, יא) שם המין של עופות שיש בהם התעוררות תמידית לאכול. ובסמיכות, לעיט הרים (ישעיה, יח, ו) לעיט צפור כל כנף (יחזקאל, לט, ד). מזה הענין עטניו מלאי חלב (איוב, כא, כד), כלי החלב שבגוף הבעל חי שהם הגידין והורידין היונקים חלב המזונות יקראו "עטינים", מלשון עטיה והתעוררות לקבל תמיד יותר, עכ"ל. עטין, טי-ען. והבן שמקבלים משם טיפה טיפה, טי-פה, כי אין כללות אלא פרוד.

ומעין כך קיטור, יט-קור, והיינו שהאש מכלה ונעשה אפר, פרור, ומזה עולה קיטור. ובפרטות הוא במים, וכמ"ש ביריעות שלמה (חוברת יא, יריעה נו) וז"ל, קיטור - הנחתו על האדים והחלקים המימיים העולים מן גשם לח כשיוחם באור.

וכן פטיש, פש-יט, וכמ"ש (ירמיה, כג, כט) כפטיש יפוצץ סלע. וכן ניצוצות היוצאים מתחת הפטיש המכה, ומתפזרים ואינם מתאחדים.

ושורש התיקון של חיבור זכר ונקבה תיקון חוה, הוא במלך אדום ואשתו, מהיטבאל, יט-מהבאל. משם נתאחדו הנפרדים והנשברים כנודע.

■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה

ובזרוע נטויה, נטוי, טי-נו. הנה צורת הבריאה באופן של כלל ופרט וכלל. אחד תחלה - כלל. אחריו התפרטות עד מנין ט' - פרט. ואח"כ חוזר הכל מעשר לאחד - כלל אחרון. וזהו בחינת ט-י, והיינו ט' - התפרטות, י - חזרה לאחד. כאשר זהו בתיקון, בחינת צבור, עשרה, כלל, שכינה שורה. אולם בקלקול אינו חוזר לאחד ונעשה התפרטות נוספת. וזהו בחינת חוה שתחילה נקראת חיה, אם כל חי, ואח"כ נקראת חוה, מלשון נחש, חויה, כנודע. חוה עולה י"ט, והיינו התפרטות שלא חזרה להתכללות.

וזהו בחינת גלות מצרים, שעבודתם בחומר ולבנים, טיט, ט-י-ט. והיינו כמ"ש חז"ל שאמר משה שעתה יודע מדוע אומה זו שונה מכל אומות שירדו לגלות, מפני דילוטריין ביניהם, דילטורין, טי-דטורין. והיינו פרוד. אי חזרה של י' לאחד. ובפועל זהו עבודה בטיט, שמהותו לקיחת אבנים קטנות ומצרפים להם מים ועי"ז צריכים להתאחד. אולם במצרים אמרו חז"ל שכל מה שבנו היה מתמוסס, והיינו שלא חזר לאחד אלא נשאר בפרוד. ונשאר בחינת עפר, ע-פר, לשון פרור ופזור. ועיין ספר חשק שלמה (השורשים, אות ט, שורש טה) וז"ל, שזה הענין שם "טיט", כטיט חוצות אריקים (שמואל, ב, כד, מג), והוא שם התואר. כל קרקע מטוטה וירודה יקרה טיט, עכ"ל.

והנה שורש הקלקול חוה כנ"ל, והיא פתתה ונתנה לאדה"ר לאכול מעץ הדעת, ומכאן ואילך כל אכילותיו חסרות בבחינת "בטן רשעים תחסר". וזהו בחינת עיט, ע-יט. ועיין

אביט	אביטוב	אביטל	אבנטיים	אחיטוב
אליפלט	אלישפט	ביטבתה	בקיטור	ברהטים
החטיא	היטב	המטעמים	הנטויה	העיט
הפליטה	השטים	השליט	שרביט	בילקוט
והטלאים	והיטב	שליט	טוביהו	טיט
ופלטיה	ופליט	ופליטה	שיט	חטיל
חטים	חמיטל	חרטמיא	טוביה	טחי
טיט	טינא	טירת	יהושפט	יטבתה
כמטחוי	לעיט	קשיטה	רחיטנו	קיטר
מהיטבאל	מטעמים	נטויה	סטים	עטיניו
עיט	עיטם	עטישתיו	פוטיאל	פוטי
פוטיפר	פטיש	פלטי	פליטיאל	פליטיה
פליטיהו	פליט	פליטה	קליט	

דברים | ט-פ

דבר ממקור גידולו הוא בחינת טרף, עלה זית טרף בפיח. וכן מלשון חוטף, שחוטף דבר ממקורו.

והבן שהקטן קרוב יותר לחשש טריפה. וזו הסיבה שיוסף שנאמר בו בן זקונים הוא לו, והיינו הקטן, נאמר בו טרף טרף יוסף. ואינו כן בפועל ממש, אולם קרוב לכך שנלקח לבית פוטיפר, פט-ופיר.

והנה הקטן נולד ללא בגדים. וכן כל מי שמוריד בגדיו נקרא פשט, פט-ש. והיינו שנעשה כקטן ביום הולדו. וזהו העומק שהפשיטו את כתונת הפסים של יוסף, ודו"ק.

אולם כאשר הקטן גודל, מתהפך טף לטפח, טפ-ח. והיינו טפח, נתגדל. וזהו בחינת עטלף, על-טף, נתעלה מעל הטף. ועיין ספר השורשים לרד"ק (אות ע', עטלף) עטלף - הוא העכבר בעל כנפים אשר יעוף בלילה, עכ"ל. והיינו כאשר עף עולה למעלה. ועיקר גדלותו הוא גדלות המוחין.

וזש"כ גבי תפילין לטוטפת בין עיניך. טוטפות, טף-ופות. והיינו שהנחת תפילין "בראש" הוא הגדלות של הטף. וזהו מש"כ (מלכים, א, ז, ט) וממסד ועד "הטפחות". שטפח ועלה על גבהו העליון.

■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה

מטפכם. טף, ט-ף. לשון טיפה, קטנות. וזהו קטנות גמורה, כתינוק שיונק טיפה טיפה. וכן נטף, נ-טף, נוטף טיפה טיפה. אולם יש קטנות קרובה יותר לגדלות. כי דבר שלם הוא עשרה, וכל שנשאר בבחינת ט' ולא בא לידי עשרה קטן הוא. זהו פ-ט, ר"ת ט' פרקים, והיינו ט' חלקים ולא בא לכלל עשר שחוזר לאחד.

וזהו בחינת קטף, ובפשוטו ע"י שקטף מקטין הדבר. אולם יתר על כן, ע"י שקטפו ניתקו ממקורו, נתקו מחיבור לגדלות, ומעתה הדבר הנקטף קטן הוא. אולם כאשר הוא מחובר לשורש מקורו, הוא בבחינת טפל, טפ-ל, והיינו שהוא קטן, טף, ביחס לדבר גדול יותר, לשורשו. אולם טפל לגדול ונכלל בו.

והנה דרך הקטן שהוא מלוכלך בבחינת תבא האם ותקנח צואת בנה. ואופן הקינוח בבחינת שטיפה, שטף, ש-טף. והיינו שמנקים ושוטפים את הקטן, את הטף. ועי"ז מסירים את מה שעטף אותו. עטף, ע-טף.

והנה מעין כך מי שאינו מחובר למקורו, למקור חיותו, נקרא טריפה, טף-ריה. והיינו שיש קטן, טף כפשוטו, ויש גדול שהוא כקטן, שחיותו מעוטת ונתנתק מן מקור חיותו, וזהו טריפה. ובפרטות הטף הגמור קרוב לטריפה, וזהו קטן שלא עבר עליו ל' יום, הוא חשש נפל ואין בו חיוב פדיון בכור. והיינו שהוא בחשש טריפה. וכן הלוקח

אליפלט	אלישפט	טפח	טפחות	טפל
טפסר	טפש	טרפה	יהושפט	קטף
יפטיר	שטף	מטף	משפט	טטפת
יהושפט	פוטיפר	פלטי	פליטה	מפלט
אטף	נטף	פוט	פוטי	פוטיאל
טרף	פטדה	פטיש	פטר	פלט
פלטי	פלטיאל	פלטיה	פלטיהו	פליט
פליטה	פשט	פסנטר	שופט	שפטיה
עטלף	טף	חטף	עטף	קטף
מטפחת	טפוף	שפט		

שורש הבריאה ותכלית הבריאה

כלשון הפרקי דר' אליעזר כידוע קודם שנברא העולם היה הוא אחד ושמו אחד, זה הראשית - הוא אחד ושמו אחד.

התכלית של הבריאה, "ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד".

כלומר, הכל מכוון, כל מהלך פני הדברים של כל סדר ימות עולם, כל תנועותיהם והיותיהם של כל הנבראים כולם, אינו אלא להביא לאותו מציאות של תכלית של 'ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד', והתכלית, היא זו המקבצת אותם.

וכדוגמא בעלמא, "כל הנחלים הולכים אל הים והים אינו מלא" כמו שנאמר בקרא, כלומר, כולם פונים להגיע לאותו מקום, מקום תכליתם, הוא אחד - 'כל הנחלים הולכים אל הים'.

שורש ותכלית בחיבור זכר ונקיבה

ודוגמא נוספת, יסודית, איש ואשה, יש להם חיבור מצד נקודת השורש, יש להם חיבור מצד נקודת התכלית, מצד נקודת השורש, "זכר ונקיבה בראם ויקרא את שמם אדם", ולמעלה מכך, "איש ואשה זו, שכינה ביניהם", כלומר, השכינה, היא הכח המצרפם - מחמת שהיא שורשם, לכן היא מצרפתם, זה מצד הראשית. ולאחר מכן, "ויפל ה' אלקים תרדמה על האדם ויישן ויקח אחת מצלעותיו" - נעשו שניים. אבל האחרית, "וידע אדם את חוה אשתו", וזה מה שנאמר "זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי וגו' והיו לבשר אחד", וכמו שאומר רש"י שם, האב והאם מולידים וולד, ובוולד יש כח שניהם, חמישה דברים שמן האב, וחמישה דברים שמן האם, והם מצטרפים יחד במציאות הולד, נמצא שהולד, הוא התכלית המצרפם, וכמו שאומרת הגמ' לחד מ"ד, 'אין אשה אלא לבנים', כלומר, התכלית של הדבר היא ה"אלא לבנים".

נמצא שבנקודת השורש הם מצורפים, ובנקודת האחרית, נקודת התכלית, היא זו שמצרפתם. והכח הזה הוא הנקרא אגד, האגד אוגד ומצרף את הדבר.

אגד. "אגודתו על ארץ יסדה", "ויעשו כולם אגודה אחת לעשות רצונך בלבב שלם", יש מציאות של אגודה, ויש את הדברים שיש בהם דינים של אגודה, דין "אגודת אזוב" שנאמר בפסח מצרים, דין אגד שבלולב, מחלוקת חכמים ורבי יהודה אם לולב בעי אגד או לולב לא בעי אגד.

ההבדל בין שרשי הא'-ב' לשרשי א'-ג'

עד השתא עסקנו בשרשי האב, החיבור לראשית, להתחלה, ואבן זה אב ובן כמו שהוזכר, חיבור של הבנים לאבות, לשורשים. לעומת כך, מציאות האגד ומהותו, זה חיבור וצירוף של הדברים, אבל לא מצד השורש שלהם, אלא מצד האחרית שלהם, שמכך כך הם מצטרפים אחד אל השני.

כח האגד שעניינו הוא שהוא אוגד דברים, הוא מצרף ומאחד את הדבר - בהגדרה הכוללת - מסיבה חיצונית, כדוגמת 'אגודת אזוב', או הדין של לולב - ש'בעי אגד', לוקחים דבר שכל האגוד שבו הוא לא מעצם הדברים הנאגדים ומחלקיהם, ואפי' אם הוא מאותו מין אבל הוא לא מעצם הדבר עצמו, והוא האוגד והמצרפם, והרי שהכח האוגד, הכח המצרף הוא אינו השורש אלא האחרית של הדבר, מכח התכלית שבדבר - שזו ההגדרה המדוקדקת - הוא הכח האוגד.

ג' אופנים של איחוד

נסביר את הדברים, בלשון רבינו הרמח"ל זה נקרא שיש 'איחוד רישא', ויש 'איחוד סיפא', ויש 'איחוד מציעתא', איחוד של ראש, איחוד של סוף, ואיחוד של אמצע.

איחוד של ראש כמו שהוזכר, זו ההבחנה הנקראת אב, חיבור, איחוד מכח 'אב אחד לכולם'.

חיבור מצד הסיפא, זה התכלית, שמאחדת מחברת ומצרפת את הכל. וכלשון רבותינו 'כל פועל, פועל לתכלית', וא"כ ההתחלה, הרצון, הוא אחד, הפעולות, זה סדר שלם של פעולות שהדברים נפעלים, והתכלית, היא מציאות אחת. וא"כ, עצם מציאות התכלית, הוא אוגד בתוכו את כל מציאות הפרטים. - זו ההגדרה שנקראת אגד.

אגד - צירוף מכח התכלית, כח השביעי

דוגמא נוספת, כמו שהוזכר, אחד מהמקומות שמצאנו בהם דיני אגד זהו בלולב, מחלוקת חכמים ורבי יהודה אם לולב בעי אגד או לא בעי אגד, כשאוגדים את הלולב, מבואר בהרבה מדברי רבותינו - בכללות זה מוגדר כארבעה מינים, אבל בפרטות הרי יש בהם ז' חלקים, ג' הדסים וב' ערבות, לולב ואתרוג, הרי שעלה בידנו ז', והרי שנעשה מכל החלקים הללו, צירוף של ז'.

- ה'ז', זה הכח של התכלית של ימות עולם, "ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת וינפש", שבת קודש מוגדר כעוד יום כביכול, משבעה ימים, אבל הוא איננו רק עוד יום ממנין הימים, "ויכולו השמים והארץ וכל צבאם", נאמר כאן **'ויכולו'** כידוע, שזה נקרא כך מלשון שהוא **תכלית** של כל מעשה בראשית, זה **'ויכולו'**, הוא התכלית של הכל, **'ויכל אלקים'**, **'כילה'** מלאכתו, השלים מלאכתו והגיע לתכלית של מציאות המלאכה.

וא"כ, מה שאנחנו מוצאים בלולב ש'בעי אגד', שיש בו שבעה פרטים כנגד שבעה ימי מעשה בראשית, האגד זה יום השביעי, כח השביעי המצרפם, המחרבם, המעמידם באופן כזה שהתכלית יוצרת את נקודת חיבורם, זה ההגדרה של "לולב בעי אגד".

נקטנו א"כ, את הדוגמא הנוספת שהכח המצרף, הכח המחרב הוא הכח של השבת, הכח של השביעי, הכח של התכלית, הוא ההבחנה שמצרפת ומחברת את הדברים **באחריתם**, בסופם.

א"כ, זה 'איחוד רישא', וזהו 'איחוד סיפא', 'איחוד רישא' מצד נקודת הראשית, ההתחלה, ו'איחוד סיפא' מצד נקודת התכלית.

א' - ג' - ד' שבמציאות ה'אגד'

בפנים הללו א"כ, המציאות של אגד, הא' שבתית אגד זה ההתחלה, זה הראשית, הג' זה המקום של התנועה, ימין, שמאל, אמצע, זה מקום התנועה של

ההתפשטות, זה יוצא מן הראשית, אבל יש לנו ג' קוים כידוע, אברהם, יצחק, יעקב, ימין, שמאל ואמצע.

אבל התכלית, במקום של הד', "גער בעולמו ואמר לעולמו דיי", מקום הגבול, מקום הסיפא של הדבר, מקום האחרית של הדבר, זה הכח האוגד, זה המושג שנקרא **אגד**, הוא אוגד ומצרף את הראשית הא', את ג' קוי התנועה המתנועעים והגעתם למקום הד', למקום הדי של העולם, זה הסיפא של כח הדבר, שיוצר בהם מציאות של אגד.

אגד מעמיד תכלית של כל מציאות הבריאה, "ויעשו כולם אגודה אחת לעשות רצונך בלבב שלם", זה מציאות של תכלית הבריאה, שיתאגדו ויצטרפו כל הנבראים כולם. - מציאות האחרית של הבריאה, היא בוודאי תבוא באופן שיהיה בה 'אגודה אחת', באופן שיהיה בה צירוף שמצרף את הכל, זה התכלית.

עבודת זמן ה'מציעתא'

ועבודתינו כשאנחנו נמצאים בזמן ה'מציעתא', "איחוד מציעתא" שהוזכר ברמח"ל, עניינו הוא לגלות מציאות של אחד, אבל, באיזה אופן לגלות מציאות של אחד - פנים אחד של הגילוי, הוא מצד ההתקשרות לראשית, ופנים נוספים, מצד ההתקשרות לתכלית.

וא"כ, העבודה שנמצאת בכל ימות עולם, היא לגלות את השורש שהוא אחד, לגלות את התכלית שהוא אחד, ועל ידי כן מתגלה באמצע גופא ה'אחד', מצד שראשיתו אחד ואחריתו אחד, הרי שגם האמצע הופך להיות מציאות של אחד.

בי"ג מידות שהתורה נדרשת בהם זה מצטייר באופן של **כלל ופרט וכלל**, כלל בראשית, כלל באחרית, ומציאות של התפרטות שנמצאת בנקודת המציעא, שם חל עומק ההתפרטות, אבל תכלית ההתפרטות היא, להאיר בה את שני ההבחנות שהוזכרו, את האחדות הן מצד נקודת הראשית והן מצד נקודת האחרית.

■ המשך בע"ה שבוע הבא מתוך סדרת בלבביפדיה עבודת ה'.

כתר

אדם, ותשת עלי כפך. ואיתא בספורנו (האזינו, לב, י) כמו שנצר את עינו של אדם כשיצרו שסבב את העין בכותנות עור, עכ"ל. והוא השורש לכותנות עור ילבשם.

ועוד. עיין פנים יפות (שם) יצרנהו כאישון עינו, כי יעקב סוד הדעת שצריך שמירה להבדיל בין הטוב ובין הרע. ועיין זוה"ק (ח"ג, רנד, ע"ב) שקאי על יעקב.

חסד

כתיב (בראשית, כט, לב) כי עתה יאהבני אישי. ועוד. כתיב (שמות, כה, ב) מאת כל איש אשר ידבנו לבו.

ועוד. חסד, נתינה. ואמרו (ספרי, דברים, האזינו, שי"ג, ד"ה ימצאהו) יצרנהו כאישון עינו, אפילו בקש הקב"ה מאברהם אבינו לגלג עינו היה נותן לו.

גבורה

איש, אש-י. גבורה, אש. וכתיב (בראשית, יא, ג) ויאמרו איש אל רעהו, הבה נלבנה לבנים ונשרפה לשרפה. מכאן איש, אש, נשרפה לשרפה. וכתיב (שם, כד, סה) מי האיש הלזה, יצחק - גבורה, אש. ופסולת יצחק - עשו. וכתיב ביה (שם, כה, כז) ויהי עשו איש ציד, איש שדה. אולם על יצחק כתיב (שם, כו, יג) ויגדל האיש וילך הלך וגדול עד כי גדל מאוד.

ועוד. כתיב (שם, לד, כה) ויקחו שני בני יעקב שמעון ולוי, אחי דינה (דין-ה), איש חרבו (חרב בגבורה, עין פרדס, ערכי הכינוים, ערך חרב).

ועוד. כתיב (שם, לו, טו) וימצאהו איש והנה תועה בשדה. ופרש"י, זה גבריאל (גבורה - גבריאל), שנאמר והאיש גבריאל. ועיין זוה"ק (תרומה, קכח, ע"א) כל מאן דאתגבר על יצריה, אקרי איש.

תפארת

כתיב (בראשית, כה, כז) ויעקב איש תם יושב אהלים. וכתיב (שם, כט, לד) הפעם ילוה אישי אלי, כי ילדתי לו שלשה בנים, על כן קרא שמו לוי. ת"ת שלישי, כנגדו לוי. ולכך יורו משפטיך ליעקב, דייקא. ועל יעקב כתיב (שם, ל, מג) ויפרץ האיש מאד מאד. וזש"כ (שמות, יח, טז) ושפטתי בין איש ובין רעהו. ובאמת איש במילוי אל"ף, יו"ד, שי"ן, אותיות אמצעיות, לוי.

נצח

נו"ה, בהם נעשה החלפה של ימין ושמאל, בסוד הוא משה ואהרן הוא אהרן ומשה. ואמרו (בכורות, מד ע"א) רואה את החדר ואת העליה כאחת. שעניו עומדות במקום הראוי, אבל אישון העין משונה, שכשהוא נוטה לשמאלו הוא צופה ומביט לימינו, או איפכא. ונודע שתרי עינינו נו"ה, שבראש.

ועוד. נו"ה, ממונו של אדם המעמידו על רגליו. ואמרו (מסכת דרך

חכמה, אור, תורה אור, חכמת אדם תאיר פניו. לעומת כתר, חשך, ישת חשך סתרו. וכן בחינת כתר עליון אוכם הוא כלפי עילת העילות. וכתיב (שמות, י, כג) לא ראו איש את אחיו. מכאן גילוי כתר עליון שהחשיך הכל.

ועוד. כתיב (שמות, לד, ד) ולא שתו איש עדיו עליו. עדיו - כתר.

חכמה

כתיב (בראשית, מא, לג) ועתה ירא פרעה איש נבון וחכם.

ועוד. עיין כלי יקר (האזינו, לב, י) ירמוז אל התורה שהיתה כתובה אש שחורה ע"ג אש לבנה, כעין זה (אישון) שיש בו שחור ולבן, כך התורה יש בה נגלה כמראה לבן, ונסתר כמראה שחור.

בינה

כתיב (בראשית, מא, לג) ועתה ירא פרעה, איש נבון וחכם. ועיין קהלת יעקב, איש בגימ' עם הכולל קס"א, קנ"א שבבינה.

ועוד. כתיב (שם, מב, כא) ויאמרו איש אל אחיו. ואמרו בזוה"ק (שם, ר, ע"ב) איש דא שמעון וכו', ובגין דאהדר בתשובה וכו'. בינה, לב, מבין, ולבבו יבין ושב ורפא לו.

ועוד. עיין של"ה הק' (שער האותיות, אות למ"ד, לב טוב) כי הלב קודש קדשים, ושורייני דעינא בלבא תליא (ע"ז, כח, ע"ב), תמצא שני אישון בשתי עיניו, צורות אדם להנה, הם ממש כשני הכרובים שהיו כצורת תינוקות (סוכה, ה, ע"ב). וכן נקראים אישון מלשון איש. ועיין עבודת ישראל (במדבר, ד"ה וזהו) כי פירוש אישון הוא איש נו"ן, עכ"ל. והיינו התבררות הדיוקן אדם ע"י נו"ן שערי בינה, וזה נקרא הקטנת וצמצום הדבר. ועיין אור החיים (האזינו, לב, י) יבוננהו, פי' ע"י שנתן להם תורה שהיא מקור הבינה, שבזה יצרנהו כאישון עינו ע"ד אמרו תבונה תנצרכה.

דעת

כתיב (בראשית, יט, ח) הנה נא לי שתי בנות, אשר לא ידעו איש. וכן (שם, שם, לא) ואיש אין בארץ לבא עלינו. וכן (שם, כד, טז) ואיש לא ידעה.

ועוד. דעת המתהפכת. וכתיב (שם, מה, כב) לכלם נתן לאיש חלפות שמלות. ואמרו (לקח טוב) החליף עליהם הענין, שנאמר והפכתי אבלם לששון ונחמתם ושמחתם מיגונם.

ועוד. אמרו (תיקונים, הקדמה, א) איש זה משה, כי זה האיש משה - דעת.

ועוד. דעת טו"ר, משורש נחש. וכתיב (שמות, ז, יב) וישליכו איש מטהו ויהי לתנינים.

ועוד. איש - אישון. שורש קלקול מחטא עץ הדעת שהוקטן קומת

שממנו האור. ואישון הוא שם התואר לפי שנראית בו צורת איש.

ועיין הכתב והקבלה (האזינו, לב, י) ודע שלמפרשים אין הבדל בין אישון לבת עין, ולרשב"ם אישון הוא הבשר הנכפף על העין, ולפי שמכסה ומחשיך את העין נקרא אישון מלשון אש חשוכה, עכ"ל. ומלשון ישן. ועוד שהאישון עצמו נחשך כמ"ש אבודרהם (סדר ק"ש שלפי המטה).

ועיין ספר השם (עמוד צז, ד"ה כתיב) הראשון אדם תולד (איוב, טו, ז), קרי, הראי - אישון. כמו ראי, אספקלריא, מראה אישון עין, שאדם רואה דמות באישון עינו. ועיין מעין כך בסידור הרוקח (מזמור שיר ליום השבת).

ועיין דרשות אבן שועיב (האזינו, ד"ה ואמר) כאישון עינו, רמז לשכינה, מלשון אישות, ודבק אל הדעת, עין בעין.

נפש

כתיב (בראשית, ט, ה) מיד איש אחיו אדרש את נפש האדם.

ועוד. בת עין - אישון. נפש של איש, איש קטן יש בו רק בחינת נפש.

רוח

כתיב (בראשית, מא, לח) הנמצא כזה איש אשר רוח אלקים בו. ועוד. אמרו (ברכות, נד, ע"ב) ירדו על גב איש, זה יהושע, דכתיב קח לך את יהושע בן נון, אשר רוח בו.

נשמה

שורש לענוה. ואמרו (ברכות, נד, ע"ב) עמדו ע"ג איש זה משה, דכתיב והאיש משה ענו מאד.

חיה

איתא (ילק"ש, תרעא, ד"ה ד"א) אמר דוד לפני הקב"ה, רבש"ע שמרני כאישון בת עין, א"ל הקב"ה שמור מצותי וחיה. לשון חיה, פנימיות אור העינים חיה (וחיצוניותם שם ב"ן, נפש). והוא בחינת שחור שבעין ששואב ממקור אחר (לשון האלשיך, משלי, פ"ז) כמעין, בחינת חיה, ששואבים ממנו.

יחידה

משה הנקרא איש האלקים, חציו ולמטה איש וחציו ולמעלה אלקים. נבדל מכולם שגם חציו התחתון מצורף לחציו העליון. והוא שורש בחינת יחידה. ומשה ניגש אל הערפל, לבדו.

■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון

ארץ, פ"ג, ה"ו) אל תתן עיניך בממון שאינו שלך, שהם מאפילות אותך כאישון חשך ואפלה.

הוד

כתיב (בראשית, מא, מד) ובלעדיך לא ירים איש את ידו ואת רגלו בכל ארץ מצרים. ביטול - הוד. וכן כתיב (שמות, י, כג) ולא קמו איש מתחתיו שלשת ימים. וכן כתיב (שם, טז, כט) שבו איש תחתיו, אל יצא איש ממקומו ביום השבת.

יסוד

כתיב (בראשית, ו, ט) נח איש צדיק. ביסוד כנודע. וכן כתיב (שם, לד, יד) לא נוכל לעשות הדבר הזה, לתת את אחותינו לאיש אשר לו ערלה. ועיקר מדת יסוד - יוסף. עליו כתיב (שם, לט, ב) ויהי ה' את יוסף, ויהי איש מצליח. וכן כתיב (שם, יד) הביא לנו איש עברי לצחק בנו. וכן כתיב עליו (שם, מב, ל) דבר האיש אדני הארץ אתנו קשות. ובקלקול נקרא ח"ו איש און. כוחי וראשית אוני - יסוד. ועיין תיקונים (הקדמה, יב, ע"א) מאן דנטיר ברית אתקרי איש תמים.

ועוד. כתיב (שמות, יח, ז) וישאלו איש לרעהו לשלום. יסוד - שלום. ועוד. כתיב (שמות, כא, טז) וגונב איש ומכרו, שקאי על יוסף.

מלכות

מלכות - עפר הארץ. וכתיב (בראשית, יג, טז) אם יוכל איש למנות את עפר הארץ, גם זרעך ימנה.

ועוד. מלכות, מדה שביעית, ובה השבועה. וכתיב (שם, כו, לא) וישבעו איש אל אחיו.

ועוד. עיין סבא דמשפטים (צה, ע"א) איש כהן, כהן הדיוט, במלכות. ועיין זוה"ק (ויחי, רלז, ע"ב) מלכות - בקדמיתא נער, ולבתר איש. ואזי זהו בחינת אש-י. מלכות י' מדה עשירית, בחינת אש, קו שמאל.

ועוד. אישון. עיין שפתי חכמים (האזינו, לב, י) ולמה נקרא אישון, מטעם שנראה בו כדמות איש קטן, כמו שנראה דמות איש במראות הנשים, דאישון לשון איש. ועיין פרי עץ חיים (שער ק"ש שעל המיטה, פ"ד) שהוא בחינת מלכות, נקודה שורשית שבה, שמתחלה נאצלה נקודה אחת. ונקראת גם בת עין, כמ"ש (תהלים, יז, ח) שמרני כאישון בת עין (ועיין עץ חיים, שער הנסירה, פ"א). ועיין זוה"ק (ויקהל, רד, ע"א) בכל אתר, נקודה דאיה עקרא דכל עינא, אקרי בת, כמה דאת אמר, שמרני כאישון בת עין (ועיין תיקונים, תיקון ד). ומלכות בחינת לילה, וע"ז כתיב (משלי, ז, ט) בערב יום כאישון לילה. וכן בחינת שמירה, וע"ז כתיב (האזינו, לב, י) יצרנהו כאישון עינו. והיא בחינת שחור. שהוא אישון שבעין שחור, כמ"ש רש"י (תהלים, יז, ח) כאישון, הוא השחור שבעין, שהאור תלוי בו. ועיין רד"ק (שם) בת הוא שם עצם, גלגל העין

מילון ערכים בקבלה ■ אמיתות הנעלמה - וגילויים

כתב הלשם (הקדמות, שער ד, פ"ג) וז"ל, אור א"ס המוזכר בכל דברי הזוה"ק והאריז"ל, והוא "גילוי הראשונה מאמתתו הנעלמה", אשר אין לנו ולא לשום נברא וגם לא לנאצלים כולם שום תפיסה ושום שם ומילה במה לכנותו ולדבר בו, אלא רק בדרך שלילה לבד. היינו לשלול משם כל ענין המורה איזה חסרון לפשיטותו ולרוממות מעלת אמתתו. וכן לשלול משם איזה השגה ואפשרות הדיבור בו. כי הוא מרומם ונעלה על כל דיבור ומילה ועל כל מחשבה ושכל. וכבר כתב הגר"א בליקוטיו שבסוף ספד"צ הנדפס בוילנא תרמ"ב, שגם א"ס אסור לקרותו ("לאמתתו הנעלמה"), ואסור לחשוב בו כלל וכלל. והנה היה "גילוי הראשון" ואמתתו הנעלמה, בבחינת אור א"ס, עכ"ל. [ועיין עוד בדבריו בספר הכללים (כלל ב, ענף א) שקרא ל"גילוי ראשון" - "התפשטות הראשון". ועיין במכתבי הלשם (מכתב ג).] ועיין עוד בדבריו בחלק הביאורים (עיגולים ויושר, פ"א, ענף א, ד"ה ומש"כ כל פעל ה'). ועיין שם הרחיב לבאר שישנם ה' מיני גילויים מאמתתו הנעלמה כנגד נרנח"י. (ולשיטתו כמו שעתיק - רדל"א, הוא העלם, היפך אריך שהוא גילוי, כן אמיתתו הנעלמה היא העלם ביחס להפכו גילוי, והבן מאוד מאוד מאוד. עיין סוף המאמר, ולפ"ז אינו עוסק כלל בעצם היותו ית"ש). ואלו הם: א. אור א"ס. ב. קו וצמצום. ג. א"ק. ד. אצילות. ה. ביי"ע. עיי"ש בהרחבה.

ועיין עוד בדבריו שם (פרק ה) וז"ל, והנה כל אלו גילויים הג' הראשונים, הנה הגם שאנו קוראים אותם בשם "גילויים", אך אינם גילויים אלא רק בערך "אמיתתו הנעלמה" אשר למעלה, ובערך זה הוה בחינת א"ס והעולמות דא"ס (קו - צמצום - א"ק) ג"כ מכלל הגילויים, וכנ"ל פ"ג. אבל באמת הנה הם אינם גילויים ממש כלל, מאחר שהם רק בבחינת מחשבה ורצון, ובא"ס עצמו ית"ש אשר אין בו שום תפיסה כלל בשום אות ונקודה, וא"כ הרי הוא נעלם מכל העולמות שלמטה בתכלית ההעלם, וכן גם הקו וצמצום וא"ק שהם מהעולמות דא"ס, הם כולם טמיר ונעלם מופלא ומכוסה, עכ"ל.

והנה כל ה' גילויים אלו הם תהליך של "גילוי" מאמתתו "הנעלמה". ועיין בדבריו בספר הכללים (כלל א, ענף ב) וז"ל, כבר בארנו בספר הקדו"ש שער ד', כי סוד כל המציאות כולו אשר המציא המאציל ית"ש מאחר "אמיתתו הנעלמה" ולמטה, הנה המציא אותם ה' גילויים כלליים

שנתגלה בהם באורו ית"ש מגילוי לגילוי. "והנה כל אור גילוי העליון הזה הוא שורש להתחתון", כי כל גילוי הוא רק בשביל זה, וכל מציאותו הוא רק לצורך זה, ר"ל שכל התהוותו הנה הוא רק מה שנוגע לצורך זה, שאין בהמציאות דכל גילוי עליון (כגילוי לעצמו) אלא רק מה שנוגע להיות שורש להתחתון, והבן הדברים כי הם עתיקים, והש"י ברחמיו יכפר, עכ"ל.

והנה העולה: יש את אמיתתו הנעלמה, ועצם כך שידעין מאמתתו הנעלמת זהו הגילוי השורשי שבו לכאורה לא עסק הלשם בדבריו הנ"ל, ולכאורה לשיטתו זהו דבר והיפוכו, העלם - גילוי, ולכך נחשב כגילוי ראשון. ודו"ק. אולם יש גילוי שידעין מהות אמיתתו, שלמעלה מאמיתתו הנעלמה שהיא בבחינת העלם היפך גילוי. והוא שורש כל הגילויים כולם, אור מקיף - אמונה באמתתו הנעלמה, אור פנימי - הכרה בלי השגת מהות כלל. ועיין לשם (חלק הביאורים, עיגולים ויושר, פרק א, ענף ב, אות א, ד"ה ומש"כ כל פעל ה') וז"ל, וכתב הגר"א ז"ל בליקוטיו, שגם הרהור אסור בו, ואין להסתכל בזה רק בדרך רצוא ושוב, עכ"ל. ובעומק היינו תנועה בין הכרה לאמונה.

ובבחינת כח ההפכים העלם וגילוי, כנ"ל, מ"מאמתתו הנעלמה" יש גילויים, וגילוי ראשון הוא אור א"ס. והיחס בין אמיתתו לגילויים בכלל וגילוי ראשון בפרט, הוא יחס של "גילוי" (אם כי שזה לא גילוי "שלו" אלא גילוי "ממנו", והבן מאוד מאוד מאוד), או יחס של "התפשטות". אולם בעומק לשיטת הלשם גם "אמיתתו הנעלמה" קיים אף בעולמות למטה בערכין לתחתון יותר. ועיין ספר הכללים (כלל ח, ענף ג, ד"ה והענין). והקדו"ש (ש"ז, פ"א, אות ו). ועיין עוד בדבריו בחלק הביאורים (שער מטי ולא מטי, פ"א, אות לט) וז"ל, כי כאשר לא נאצל שום אור לא יקרא זה חסרון: כי קודם התפשטות הראשון אשר לכל עולם ולא היה אלא רק האור העליון לבד, הנה זה מכונה בערך התחתון העתידי, בבחינת "אמיתתו הנעלמה" העצמותית, אשר הוא עוד למעלה גם מהגילוי הראשון מאור א"ס ית"ש וכו', ועל דרך זה הוא בכל עולם ועולם ההתפשטות הא' אשר אליו, כי הוא בערכו כדוגמת קודם ההתפשטות הא' דאור א"ס האמור בעיגולים ויושר ענף ב, עכ"ל.

■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון

אנציקלופדיה מחשבה

חולון יום ד' 20:30

משפ' אליאס

רח' קדמן 4

לפרטים 050.418.0306

אנציקלופדיה עבודת ה' פ

ירושלים - יום ג' 20:30

ישיבה ראשית חכמה

רח' בן ציון אטון 8 הר חו

לפרטים 52.765.1571

ישראל 073.295.1245 ■ ארה"ב 718.521.5231

להצטרפות לרשימת העלון | לכל ענייני העלון | לקחת חסות עבור עלון info@bilvavi.net

רכישת ספרי הרב: ספרי אברמוביץ משלוח ברחבי העולם 03.578.2270 | books2270@gmail.com

ספרי מאה שערים רח' מאה שערים 15, ירושלים 02.502.2567 | ספרי אברמוביץ רח' קוטלר 5 בני ברק 03.579.3829

שאלות בכל תחומי החיים יתקבלו בברכה בכתובת rav@bilvavi.net

או בפקס: 03-548-0529 [בשליחת שאלה בפקס, במספר הפקס שאליו תוחזר התשובה,

נא לציין מספר פקס שזמין תמיד, או את מספר התא-הקולי של הפקס]

נא לשמור על קדושת הגליון